

Ks. EUGENIUSZ MITEK

WARUNKI POWODZENIA KATECHEZY W SZKOLNYM ŚRODOWISKU

Wprowadzenie

Dzieciom z rodzin katolickich w procesie wychowawczym nie może zabraknąć religijnej atmosfery, którą winny być przepełnione zwłaszcza te środowiska, w których dzieci najczęściej przebywają, a więc dom rodzinny, szkoła oraz parafia. Na szczególną uwagę zasługuje środowisko szkolne, w którym dzieci spotykają się ze swoimi rówieśnikami, z nauczycielami i wychowawcami. Środowisko szkolne jest również od wielu lat miejscem spotkań dzieci i młodzieży z katechetą, osobą, której powierzono troskę o duchowy i religijny rozwój młodego pokolenia¹.

Ze względu na swą specyficzną misję głoszenia Słowa Bożego oraz nauczania wiary i moralności chrześcijańskiej osoby katechizujące mogą spotykać się z różnym przyjęciem. Większość jednak tak nauczycieli, jak i uczniów oraz ich rodziców opowiada się za obecnością katechety w szkole. Katecheta szkolny ciesząc się autorytetem religijnym spełnia poniekąd rolę duszpasterza. Dlatego powinien w pozytywnie wyróżniać się na tle szkolnego środowiska, być wzorem w kwestiach wiary i chrześcijańskiej moralności². Należy pamiętać o tym, iż opinię o katechecie wydają nie tylko zyczliwi mu ludzie,

---

¹ M. BRAUN-GALKOWSKA. *Środowisko wychowawcze: dom, szkoła, grupa rówieśnicza, parafia*. W: *Katecheta w szkole*. Red. J. Krucina. Wrocław 1992 s. 55.

² W. HACZKIEWICZ. *Katecheta wśród dzieci szkoły podstawowej*. Wrocław 2002 s. 45.

ale również religijnie obojętni. Wielu oczekuje od katechety przykładu pod względem kultury i pracy, zaangażowania pedagogicznego, a także dynamicznej współpracy z macierzystą parafią. Te i inne oczekiwania ze strony otaczającego katechetę środowiska są warunkami jego powodzenia w szkolnej rzeczywistości. Katecheta powinien żyć problemami swego otoczenia, kochać swą pracę, nawiązywać kontakt z uczniami i nauczycielami oraz być świadkiem wiary.

1. Umiłowanie pracy w szkolnym środowisku.

Katecheta pracujący w szkole jest dla wielu uczniów osobą tajemniczą, ale szanowaną, a nawet godną naśladowania. Cenią w nim zapał do pracy oraz wiarę, którą wyraża w praktykach religijnych. Pragnie on uczyć w tej szkole, do której został przez biskupa posłany. W niej nawiązuje kontakt z nauczycielami i uczniami, a przy okazji także z ich rodzicami. Troszcząc się o własny wzrost duchowy unika okoliczności skłaniających go do narzekania. W miarę swych możliwości poświęca czas wszystkim napotkanym tu osobom. Na szczególną uwagę zasługuje gorliwość w poprawnym przeprowadzaniu katechez, a także pragnienie budzenia więzi katechizowanych z parafią³.

Paweł Apostoł, wysłannik Jezusa i niestrudzony nauczyciel narodów, pisał takie słowa: „Niech ten, co stoi, uważa, aby nie upadł” (1Kor 10, 12). Aktualność tych słów znajduje swoje potwierdzenie również w posłudze katechety. Bowiernego jego osobowość oraz chrześcijańska postawa nie są wartościami statycznymi. Środowisko szkolne oczekuje od katechety dynamicznego zaangażowania we wszystkie sprawy związane z nauczaniem i wychowywaniem młodego pokolenia, gdyż w ten właśnie sposób daje on świadectwo Chrystusowego ucznia w obliczu całej wspólnoty szkolnej⁴.

Świadomy swej misji katecheta stara się być przykładem dla całego środowiska, w którym pracuje. Jego wiara w Boga i miłość do dzieci, a także szacunek dla nauczycieli i rodziców, mobilizuje go do konkretnych czynów z zakresu nauczania religii. W swej gorliwości dostrzega zarówno tych, którzy regularnie przychodzą na katechezę,

---

³ R. GROCHOWSKA. *Związki katechezy szkolnej z parafią*. W: *Katecheza w szkole*. Red. M. Majewski. Kraków 1992 s. 145.

⁴ E. KORHERR. *Nauczanie w szkole służbą człowiekowi*. W: *W służbie człowiekowi*. Red. Z. Marek. Kraków 1991 s. 58.

jak i opuszczających lekcje. Środowisko szkolne jest dla niego miejscem pracy ewangelizacyjnej. Katecheta ufa, że uczniowie przychodzą na katechezy z własnej chęci, pod wpływem pragnienia serca, dlatego stara się, aby każda lekcja była poprawnie przeprowadzona, tak pod względem merytorycznym, jak i metodycznym⁵.

Umiłowanie pracy przez katechetę przejawia się w jego osobistej trosce o życie religijne młodego pokolenia. Niejednokrotnie podejmuje w tej sprawie różne inicjatywy związane chociażby z niedzielną Eucharystią, corocznymi rekolekcjami wielkopostnymi itp. Katecheta zabiega o dobro duchowe dla całej wspólnoty szkolnej – uczniów i nauczycieli. Wszystko czyni z miłością i gorliwością duszpasterską. Ciężące na nim obowiązki spełnia świadomie i z własnego wyboru. W ten sposób zaświadcza o autentycznym swym powołaniu⁶.

Chrześcijański system wartości i osobiste przekonania stanowią dla osoby katechizującego wystarczającą motywację do różnorodnego katechetycznego działania. Z jednakowym szacunkiem odnosi się ona do dziewcząt i chłopców, słabszych i zdolniejszych. Gorliwych mobilizuje do coraz efektywniejszej pracy, a zaniedbujących się ogarnia duszpasterską troską. Wszystko czyni chętnie, bo szuka nie własnej chwały, ale tego, który go posłał, Jezusa. Nawet wakacje nie zwalniają go wewnętrznie z troski o swoich wychowanków. Odpowiada na otrzymywane kartki z pozdrowieniami, a niektórych nawet odwiedza.

Praca w szkole choć wiąże się z pewnym trudem, jednak przynosi katechecie wiele satysfakcji. Poznaje on psychikę uczniów oraz ich zainteresowania. Spotkania na katechezach budują emocjonalną więź pomiędzy katechetą a uczniami. Dlatego również praca katechetyczna na terenie szkoły ma swój głęboki sens⁷.

W swej niełatwej pracy katecheta nie może pozwolić sobie na egoistyczne akcenty. Swoje osobiste troski i problemy zmuszony jest pozostawić na uboczu. Podczas pracy katechetycznej cała jego uwaga skupiona jest na uczniach. Ukazując im te wartości wynikające z Dekalogu i Ewangelii⁸ stara się jednocześnie przestrzec przed zwodniczymi, iluzorycznie religijnymi pułapkami współczesnego świata. Jest to praca szczególnie absorbująca, ale przynosząca wiele duchowych radości.

---

⁵ A. GRZEŚKOWIAK. *Religia w szkole a prawa człowieka*. W: *Nauczanie religii w szkole w państwie demokratycznym*. Red. J. Krukowski. Lublin 1991 s. 4.

⁶ E. KOSIŃSKA. *Katecheta w szkole*. Kraków 1999 s. 48.

⁷ Z. CHLEWIŃSKI. *Dojrzałość – osobowość, sumienie, religijność*. Poznań 1991 s. 18.

Katecheta wyraża swe zadowolenie z pracy przy każdym spotkaniu z nauczycielami i rodzicami uczniów. Przejawia też radość z dobrej frekwencji na lekcjach. W każdej sytuacji dba o duchowy rozwój swoich uczniów. Pragnie im przekazać fundamentalne wartości chrześcijańskie.

Katecheta pracujący z zamiłowaniem w szkole, czuje się duchowo stale młody. Uczniowie pozytywnie wpływają na jego psychikę. Ma również świadomość, że jest blisko Jezusa i zna Jego polecenie: „Idźcie i nauczajcie” (Mt 28, 19). Stara się też, aby harmonizowało ono z jego powołaniem i posłaniem. W przekazywanej treści na lekcjach religii katecheta uczy modlitwy oraz różnych pieśni religijnych. Wszystko to służy rozwojowi duchowemu uczniów⁹.

Szkola jest specyficznym środowiskiem dydaktyczno-wychowawczym. Bierze w nim czynny udział katecheta i dlatego nie może być obojętny na to, co się w niej dzieje i jak zachowują się uczniowie. Patrzy bowiem na nich w perspektywie przyszłych parafian, ludzi dorosłych, którzy będą zakładać swe rodziny i budować społeczeństwo ludzi odpowiedzialnych za wiarę i moralność najbliższego otoczenia. Z tego względu katecheta buduje wśród uczniów poczucie wspólnoty nie tylko ze szkołą, ale również z własną parafią¹⁰.

gorliwy katecheta jest wzorem pracy i nośnikiem ewangelicznych wartości. Pragnie wszystkim okazywać należyne szacunek. Docenia pracę nauczycieli i szanuje osiągnięcia uczniów. Ogarnia swą miłością nie tylko życzliwych mu ludzi, ale również obojętnych. Nie jest to łatwe, ale możliwe, gdy czerpie się wzór z osoby Jezusa. Kształtując sumienia innych, sam pod tym względem stara się być bez zarzutu. Taka postawa wynika z permanentnego dokształcania się i poznawania psychiki innych ludzi, zwłaszcza młodych¹¹.

Katecheta w swej pracy spotyka się z uczniami, którzy wnoszą do wspólnoty szkolnej i klasowej wiele radości i okazują wolę systematycznego uczenia się religii. Chętnie takim osobom poświęca swój

---

⁸ E. MITEK. *Hierarchia wartości w Ewangelii*. „Świdnickie Studia Teologiczne” 1:2004 s. 41.

⁹ S. KULPACZYŃSKI. *Wybrane metody i ich możliwości aktywizowania katechezy*. „Katecheta” 42:1998 nr 10 s. 5.

¹⁰ E. MAJCHER. *Osoba katechety*. W: *Katecheza w szkole*. Red. J. Krucina. Wrocław 1992 s. 133.

¹¹ K. MISIASZEK. *Formacja katechetów*. W: *Katecheza w szkole*. Red. J. Krucina. Wrocław 1992 s. 114.

wolny czas, gdyż oni są wsparciem na jego katechezach. Może częściej zadawać im pytania i oczekiwać właściwej odpowiedzi. Wszelkie formy współpracy z uczniami winny wypływać z zamiłowania katechety do swego przedmiotu. Swoją obecność w szkole widzi on w kontekście potrzeby formowania młodego pokolenia, gdyż ono jest zagrożone licznymi ateistycznymi bezdrożami, co również ma swoje odbicie w środkach społecznego przekazu¹².

Na swych podopiecznych katecheta patrzy trójwymiarowo. Są to przede wszystkim dzieci konkretnych rodziców, uczniowie danej szkoły i wierni należący do określonej parafii. Uświadamia, że każdy z nich ma się przygotować do właściwych posług w domu, odrabiać zadania otrzymane w szkole i pozytywnie odpowiadać na duszpasterskie wezwania. Praca z uczniami w szkole, to dla katechety specyficzne doświadczenie duszpastersko-pedagogiczne. Nie jest ona łatwa, gdyż wymaga dobrego przygotowania. Dlatego również katecheci winni stale dokształcać się i zdobywać stopnie naukowe na wydziałach teologicznych¹³.

Umiłowanie pracy w szkolnym środowisku łączy się nierozdzielnie z poczuciem odpowiedzialności za uczniów przychodzących na katechizację. Katechizujący nie może nikogo zwalniać z klasy bez uzasadnienia i powiadomienia dyrekcji, ani też przyjmować kogokolwiek z zewnątrz bez zgody władz szkolnych. Jest odpowiedzialny za powierzonych mu uczniów danej szkoły. Katecheta zobowiązany jest do szanowania nauczanej przez siebie młodzieży, przekazywania potrzebnej im wiedzy, a przede wszystkim do prowadzenia z wychowanymi szeroko rozumianego dialogu.

Katecheta winien nie tylko rozmawiać z uczniami, ale nade wszystko pilnie słuchać relacji, które często mają związek z ich przeżyciami osobistymi. Mogą one dotyczyć wychowania domowego, środowiska rówieśniczego, praktyk religijnych i życia moralnego. Słuchając młodzieży katecheta wczuwa się w ich problematykę i odkrywa w sobie potrzebę niesienia pomocy poprzez podejmowanie odpowiedniej tematyki na lekcjach religii, a nawet podczas niedzielnych homilii.

---

¹² A. LEPA. *Katecheta i świat obrazów*. „Katecheta” 37:1993 nr 4 s. 193.

¹³ E. MITEK. *Katecheza w szkolnym środowisku*. „Wrocławski Przegląd Teologiczny” 11:2003 nr 2 s. 59.

Ofiarowanie własnego czasu katechizowanym, pozwala mu nie tylko czerpać osobistą satysfakcję, ale także pozwala lepiej zrozumieć sens własnego posłannictwa¹⁴.

Sensowne i poprawne katechizowanie uczniów w szkole przynosi wiele korzyści osobom po obu stronach. Katecheta zaczyna lepiej rozumieć, że szkoła jest dla niego drugim środowiskiem, a dla uczniów oddaleniem się od rodzinnego domu. Uczniowie bez szkoły niczego nie osiągną w swym życiu, a katecheta nie dotarłby z taką łatwością do każdego z nich. Środowisko szkolne jest dla katechety ewangelicznym podłożem przydatnym do „siania” słowa Bożego (Łk 8, 4-15).

Praca w szkole ułatwia nawiązywanie katechezie łączności z rodzicami. Podczas spotkań z rodzicami nauczyciel ma szansę przekazać niezbędne do dalszej formacji ucznia informacje dotyczące jego postępów bądź trudności w nauce, postawy względem praktyk religijnych¹⁵. Katecheta chętnie spotyka się z rodzicami również poza środowiskiem szkolnym. W ten sposób bliżej poznaje dom rodzinny swych podopiecznych, zaangażowanie religijne domowników, poziom życia moralnego oraz współpracę z miejscowym duszpasterzem. Jeśli uczniowie wiedzą, że ich katecheta spotyka się i rozmawia z rodzicami, na lekcjach stają się bardziej aktywni. Jeśli w domu mówi się o katechezie dobrze, to uczniowie okazują mu większy szacunek, a często pragną naśladować go w zakresie praktyk religijnych. Na ogół jest on dobrze odbierany w kontaktach interpersonalnych na terenie szkoły i parafii¹⁶.

Katecheta szkolny jest przeważnie znany ze swej łagodności i wyrozumiałości. Ożywia panującą atmosferę i umacnia istniejące relacje uczniów i nauczycieli. Jest nie tylko nauczycielem religii, ale również „dobrym pasterzem” (J 10, 17). Stara się, by jego praca harmonizowała z posiadanymi cnotami – wiarą w Boga, nadzieją w coraz lepsze życie i miłością do wszystkich ludzi. Dlatego katechizujący winien mieć prawy charakter, przejawiający się w pierwszej kolejności w dążeniu do dobra i unikaniu zła. Wszystko to mieści się w jego powołaniu katechetycznym¹⁷.

---

¹⁴ K. MATUSZCZYK. *Katecheza a powołanie*. „Sosnowieckie Wiadomości Diecezjalne” 3:1994 s. 119.

¹⁵ E. MITEK. *Narkotyki u młodzieży szkolnej*. „Studia Paradayskie” 14:2004 s. 105.

¹⁶ B. NOWAK. *Wszyscy wychowujemy*. „Katecheta” 27:1983 nr 2 s. 72.

¹⁷ E. MITEK. *Katecheza szkolna integralną częścią wychowania chrześcijańskiego*. „Nowe Życie” 8:1990 nr 20 s. 4.

Katecheta podobnie jak inni nauczyciele w swojej pracy spotyka się zarówno z uczniami wzorowymi, jak i zaniechanymi. Zwłaszcza młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo winna w osobie katechety odkrywać prawdziwego opiekuna, otwartego na drugiego człowieka, zwłaszcza na człowieka bezradnego borykającego się z problemami. Uczniowie znając łagodność katechety, przychodzą na lekcje religii, choć nie wszyscy w jednakowym stopniu z nich korzystają. Katecheta bowiem w samej już obecności dostrzega pierwszy krok na drodze do pełnego sukcesu pedagogicznego i duszpasterskiego zarazem¹⁸.

Efekty w pracy szkolnej są uzależnione w dużym stopniu od panującej atmosfery w klasie i w całym środowisku szkolnym. Ten czynnik odgrywa niemałe znaczenie w powodzeniu katechety wśród uczniów. Katecheta bowiem powinien być człowiekiem dialogu, gdyż świadectwo życia takiej osoby w znacznym stopniu przyczynia się do podnoszenia poziomu życia religijnego i honorowania chrześcijańskich zasad moralności wśród innych. Jednak argumentacja katechety nie przez wszystkich jest akceptowana w jednakowym stopniu. Uczniowie o dynamicznym temperamencie często mają zasadniczy wpływ na pozostałych kolegów w klasie. Od nich też zależy jaką opinią cieszy się ich katecheta¹⁹.

Efekty duszpasterskie katechety zależą nie tylko od stosowanych metod, ale także przekazywanej treści, która musi posiadać odniesienie do Boga, nauki Kościoła i życia parafialnego. Uczniowie jako Lud Boży, wchodzą do wspólnoty „domowego Kościoła” i należą do określonej parafii. Ponieważ nie zawsze są tego świadomi, katecheta przybliży im te zagadnienia w ciągu roku liturgicznego. Pomocne w tej dziedzinie są niedzielne homilie podczas Mszy św., przygotowania do ważniejszych świąt i szkolne rekolekcje.

Katecheta chętnie bierze udział w szkolnych konferencjach pedagogicznych i zabiera głos w ramach dopuszczalnej dyskusji. Ta forma aktywności przybliży go do wszystkich nauczycieli i ośmiela w formułowaniu różnych kwestii. W ten sposób przekonuje się, że jest w

¹⁸ Z. PŁUZEK, *Psychologia pastoralna*. Kraków 1991 s. 6.

¹⁹ MITEK, *Katecheta w szkolnym środowisku*. s. 65.

²⁰ S. ŁABENDOWICZ, *Formacja katechetów w dokumentach Kościoła i literaturze katechetyczno-dydaktycznej po Soborze Watykańskim II*. Sandomierz 1997 s. 144.

tym środowisku potrzebny i akceptowany. Tu staje się katecheta także specyficznym duszpasterzem, z którym nie każdy musi się zgadzać, jeśli ma inny pogląd na określoną sprawę²⁰.

Katecheta ogarnia uczniów i nauczycieli w codziennych modlitwach i pragnie okazywać im pomoc na miarę swoich możliwości. Jeśli jest optymistą, każdego zachęca do lepszego życia, gdyż wierzy, że jest to możliwe dzięki Bożej łasce i wtrwałym wysiłkom samego człowieka. Stara się przekonywać, że każdy człowiek został odkupiony przez Jezusa i może do Niego przybliżyć się poprzez chrzest, spowiedź, Komunię św. i bierzmowanie.

Szkolny katecheta obejmuje swą troską każdego ucznia przychodzącego na lekcje. Nikt nie jest pomijany, bo czuje się nie tylko nauczycielem swego przedmiotu, ale również duszpasterzem. Pragnie chronić tych, którzy bezwiednie ulegają laicyzacji i młodzieńczej demoralizacji. Wyciąga do wszystkich dłoń w braterskim geście pojednania, by uczyć sztuki rozróżniania dobra od zła. Jest świadomy, iż proces wychowania religijnego młodego pokolenia wymaga wiele czasu i sprzyjających warunków. Niekiedy są przydatne rozmowy indywidualne na określony temat²¹.

Niestety, nie wszyscy katecheci ofiarnie pracują w swej szkole. Niektórzy są zbyt surowi i uczuciowo chłodni. Nie uznają dialogu, lecz opierają się na samym wykładzie. Nie szukają kontaktu z uczniami podczas przerw między lekcjami. Są przyzwyczajeni do wydawania poleceń, a nie współpracy. Oficjalnie wywiązując się z programu nauczania nie przejawiają pedagogicznej miłości wobec uczniów. Postępują tak, jakby nie wiedzieli, na czym buduje się autorytet osobisty w szkole i jakie wartości posiada kontakt katechety z uczniami. Tacy katecheci są wyłącznie zwykłymi nauczycielami religii, ale nie duszpasterzami.

2. Nawiazywanie kontaktu z uczniami.

Talent pedagogiczny katechety, to połowa sukcesu w jego szkolnej pracy. Nie musi on odczuwać zmęczenia w prowadzeniu zajęć, gdy potrafi odpowiednio pokierować nimi i zainteresować uczniów. Katecheta może spotykać się z katechizowanymi nie tylko na przerwach pomiędzy lekcjami, ale również przed albo po zajęciach szkol-

---

²¹ E. MITEK, *System zapobiegawczy i jego charakterystyczne elementy*. W: *Unxit et misit*. Red. I. Dec. Wrocław 2000 s. 441.

nych. Pracę w szkole traktuje jako dzielenie się słowem Bożym w specyficznym środowisku, do którego został skierowany przez władze kościelne. Pragnie on tu z każdym uczniem nawiązać kontakt duszpasterski, gdyż wie, że może odegrać w jego życiu specyficzną rolę. Nikt z nauczycieli nie może zastąpić go w tej pracy, bo ma ona często wymiar duszpasterski²².

Nawiązywanie kontaktu z uczniami, to z jednej strony chęć ich poznania, a z drugiej potrzeba dzielenia się posiadaną wiedzą. Także katecheta pragnie wejść w środowisko młodych ludzi, by umiejętnie siać ziarno słowa Bożego. Jest to sztuka o specyficznym wymiarze pedagogicznym, łącząca w sobie talent z powołaniem. Łatwość prowadzenia rozmowy na interesujące tematy wymaga znajomości poruszanego zagadnienia oraz słuchania i odpowiadania na wszelkie wątpliwości ze strony uczniów²³.

Katecheta dość łatwo wyczuwa, kiedy uczniowie chcą z nim rozmawiać. Może to wiązać się z ich procesem rozwojowym, albo powszechnie poruszonym zagadnieniem w laickich mass mediach. Podobnie jest z nauczycielami pracującymi w danej szkole. W przekonaniu tych ludzi katecheta jest wykładnikiem Kościoła i jego poglądów na określone zagadnienia. Nie wszyscy podzielają pogląd katechety i chętnie dzielą się własnym przemyśleniem. Każdy kontakt katechety ze środowiskiem szkolnym umacnia duchowo wspólnotę i przyczynia się do budowania jego autorytetu.

Pragnienie nawiązywania kontaktu z uczniami i nauczycielami wynika z posiadanej misji i chęci naśladowania Jezusa oraz wielkich katolickich pedagogów i duszpasterzy, a nade wszystko katechetów²⁴. Takie wzorce zachęcają katechetę do określonej pracy, a otrzymane efekty dają mu duszpasterską satysfakcję. Każde osiągnięcie katechety w szkole powoduje u niego wewnętrzną radość, gdyż jest spełnieniem powołania.

Podczas nawiązywania kontaktów z uczniami rodzi się chęć dialogowania z nimi podczas lekcji. Jest to prawidłowość metodologicznie uzasadniona, gdyż w ten sposób uzupełnia się tematykę na lekcji. Tu

---

²² C. WŁODARCZYK. *Duchowość kapłańska na podstawie Adhortacji Apostolskiej Jana Pawła II „Pastores dobo vobis”*. W: *W kręgu katolickiej pedagogiki*. Red. E. Mitek. Wrocław 2003 s. 321.

²³ E. MITEK. *Życie religijno-moralne młodego pokolenia*. „Studia Paradyskie” 9:1999 s. 171.

²⁴ J. DOPPKE. *Katechizacja w Polsce 1945-1990*. Pelplin 1998 s. 231.

katecheta poznaje zainteresowania uczniów, a niekiedy widzi potrzebę pogłębienia niektórych zagadnień. Wszystko to służy umocnieniu wiary²⁵.

Katecheta chętnie pomaga uczniom w dziedzinie umacniania ich wiary i kształtowania moralności. Z pomocą przychodzi mu posiadany charyzmat oddziaływania duszpasterskiego. Katecheta przedstawia katechizowanym chrześcijańską wizję życia, gdyż każdy z nich, gdy dorośnie stanie się pełnowartościowym parafianinem i członkiem Kościoła katolickiego. Dlatego patrzy na swych uczniów jako na dzieci Boże, które przyjęły chrzest św. i pozostałe sakramenty dostosowane do ich wieku.

Kontakty interpersonalne w szkole i klasie oznaczają autentyczne zatroskanie katechety o życie duchowe uczniów. W rozmowie z katechetą młodzi ujawniają nie tylko swe radości i powodzenia, ale również własne troski spowodowane trudną sytuacją rodzinną. Katecheta jest ich powiernikiem i mają do niego pełne zaufanie, bo cieszy się wymaganym autorytetem. Słucha młodych, stara się rozumieć ich problemy i wspólnie je rozwiązywać²⁶.

Katecheta znając uczniów i nauczycieli, odnosi się do nich z pewną tolerancją. Wszystkim w duchu serdecznie błogosławi, bo taka jest jego rola w tym środowisku. Rozmawiając z uczniami, nie rezygnuje z własnego programu nauczania oficjalnie zatwierdzonego przez władze kościelne i oświatowe. Stara się to pogodzić, gdyż zależy mu na tym, aby społeczność szkolna go akceptowała i uznała w nim prawdziwego duszpasterza. Nic więc dziwnego, że nie może go zastąpić przeciętny nauczyciel ze szkolnego przedmiotu, gdyż tu nie chodzi o przekazanie treści podanej w podręczniku katechetycznym, ale o duszpasterskie rozumienie spraw konkretnych uczniów²⁷.

Duszpasterska gorliwość pozwala katechecie podejmować w dyskusji nawet trudne zagadnienia, a czasem niewygodne z osobistego punktu widzenia. Nie powinien on jednak unikać żadnych tematów, ale szczerze prowadzić rozmowy. Katecheta pragnie w ten sposób zapobiegać różnym nowinkom niekorzystnym dla rozwoju wiary i życia

---

²⁵ MITEK. *Katecheza w szkolnym środowisku*. s. 59.

²⁶ F. ADAMSKI [red.]. *Edukacja wobec dylematów moralnych współczesności*. Kraków 1999 s. 58.

²⁷ J. MICHAŁSKI. *Osobowość i indywidualność w wychowaniu według ujęcia chrześcijańskiego*. „Forum Oświatowe” 1(2003) s. 8.

moralnego. Wierzy, że prawda i rzetelność są najlepszymi doradcami zarówno na lekcjach, jak i w towarzyskich rozmowach w pokoju nauczycielskim.

Kontakty interpersonalne muszą się opierać na znajomości psychologii rozwojowej. Ułatwia to poznawanie młodego człowieka, który stale poszukuje prawdy i pragnie realizować własne ideały. Katecheta, chcąc poznać mentalność młodego pokolenia, musi dodatkowo doksztalać się. Jest tu nie tylko nauczycielem religii, ale również duszpasterzem całego środowiska²⁸.

Nawiązywanie kontaktu z uczniami mieści się w granicach katechetycznego nauczania i religijnego wychowywania. Zakres pracy katechety harmonizuje z oczekiwaniami nauczycieli i rodziców. Formując młodych, integruje każdą klasę i całą szkołę. Pragnie wszystkich prowadzić do Boga i ukazywać dobro w codziennym życiu. Korzysta więc z wykształcenia teologicznego i własnej praktyki pedagogicznej. Przekazuje uczniom wiedzę katechizmową, która nie jest trudna, ale wymaga systematycznego uczenia się²⁹.

Katecheta łatwo przekonuje się, że uczniowie oczekują od niego wychowawczo-duszpasterskiego pokierowania. Oni będąc w wieku dorastania są bardzo żywotni i z tego powodu nierzadko sprawiają różne trudności, zwłaszcza jeśli są pod wpływem złego otoczenia. Od katechety oczekuje się w tej dziedzinie znacznej pomocy. Nauczyciele i rodzice są przekonani, że katecheta ma tak duży wpływ na młodych, iż jego obecność w szkole jest bardzo korzystna. Może on współpracować z nauczycielami i poszczególnymi wychowawcami, by wspólnie dążyć do utrzymania wymaganego ładu w szkole.

Pedagogiczne uzdolnienia katechety przeważnie są wypadkową swoistej gorliwości i posiadanego talentu. Wiąże się to ze stylem prowadzonej lekcji i nawiązanymi kontaktami interpersonalnymi. Konieczne są jeszcze do tego ewangelizacyjne predyspozycje, odpowiedni głos, a nawet słuch muzyczny oraz wiara i świadectwo moralności. Przydatne są środki dydaktyczne, które ułatwiają prowadzenie zajęć katechetycznych. Sala przeznaczona do prowadzenia lekcji religii skupia uczniów i przyczynia się do tworzenia klasowej wspólnoty.

---

²⁸ J. TARNOWSKI. *Próby dialogu z młodymi*. Katowice 1983 s. 340.

²⁹ G. CARRIGUIRY. *Głoszenie Jezusa Chrystusa młodym*. „Communio” 16:1996 nr 3 s. 124.

³⁰ M. COGIEL. *Katecheta i jego posługa w środowisku szkolnym*. „Katecheta” 37:1993 nr 2 s. 73.

Od katechety oczekuje się przestrzegania punktualności i zadbania o wygląd osobisty. Podobne wymagania katecheta stawia także swoim uczniom³⁰.

Katecheta posiadający kontakt ze środowiskiem szkolnym, wyróżnia się naturalnym entuzjazmem ewangelizacyjnym. Przekazuje go też innym, co bardzo pozytywnie jest przez wszystkich odbierane. Jeśli to scala wspólnotę szkolną, może mieć wymiar wprost zamierzony i prowadzić do Chrystusa, a przez to wpływać na świętość ludzkiego życia. W takiej rzeczywistości poważaniem cieszą się ci, którzy posiadają wymaganą kulturę, a przejawiają to w stawianiu pytań, odpowiedziach i ogólnym zachowywaniu się w klasie. Formy grzecznościowe zbliżają ludzi do siebie i przyczyniają się do pogłębienia wzajemnych relacji. Osoby z poczuciem taktu odnoszą się do katechety w sposób grzeczny i naturalny. Nie wyklucza się z tej grupy nauczycieli o innym światopoglądzie, ani uczniów zaniedbanych religijnie.

Lekcje szkolne nie dają katechecie pełnego obrazu o uczniach. Niezbędny jest tu kontakt z ich rodzicami, w celu pełniejszego poznania domowego środowiska. Nie trudno przekonać się w takich sytuacjach, że u wielu panuje przygnębienie z powodu braku pracy i środków do życia. Pesymizm nie jest dobrym doradcą w wychowaniu młodego pokolenia, w tym również religijno-moralnego. Niekiedy w takich sytuacjach katecheta jest bezradny, ale nie może popadać w pesymizm i bezradność duszpasterską. Dla każdego ma słowa pocieszenia, by chronić młodych przed wpływami złego otoczenia³¹.

Katecheta nawiązując kontakt z uczniami, czasem musi okazywać im współczujące serce. Jego zainteresowanie ich sprawami i potrzebami stale należą do istotnych zadań wychowawczo-pastoralnych. Przejawiana aktywność w rozmowach interpersonalnych jest łatwo zauważana przez dalsze otoczenie. Nierzadko ktoś chce przekazać własne sprawy. Nie da się tego zrealizować podczas lekcji, ani w sali pedagogicznej. Sprzyjają takim sprawom wspólne pielgrzymki lub wycieczki. Organizowane modlitwy i śpiewy okolicznościowe wszystkich przybliżają do siebie³².

Podjmując dialog z uczniami, katecheta często uświadamia sobie, że w niektórych sytuacjach problematyka jest tak trudna, iż przerasta jego możliwości. Wówczas szuka natchnienia w modlitwie. Niezby-

---

³¹ J. GRACLA. *Stworzenie wspólnoty katechetycznej w klasie szkolnej*. „Katecheta” 36:1992 nr 4 s. 227.

³² *Wychowanie katolickie w domu i szkole*. Red. E. Mitek. Wrocław 1996 s. 34.

walna w tym jest miłość pedagogiczna i słowa zachęty do pracy nad sobą. Mając takie nastawienie do młodych, katecheta spotyka się z wielkim szacunkiem. W ten sposób staje się w szkolnym środowisku prawdziwym duszpasterzem.

Tajemnica powodzenia duszpasterskiego katechety w szkole tkwi przede wszystkim w jego skromności i pracowitości. Maksymalnie wykorzystuje przysługujący mu czas. Nie przechwala się przed innymi własnymi sukcesami pedagogicznymi i drugich nie krytykuje we własnym środowisku. Jest na ogół zrównoważony i spokojnie wypełnia swe katechetyczne obowiązki. Nie hołduje ekstrawaganckiej modzie, nie daje również wiary wszelkim nowinkom zasłyszonym w szkole. Jest stabilny w swoich uczuciach i gorliwy w religijnych praktykach. Moralnie prowadzi się bez zarzutu³³.

Rola katechety w środowisku szkolnym jest znaczna. Wymaga się od niego osobistej kultury i wiedzy teologiczno-pedagogicznej, otwartości na rodzące się w szkole problemy wychowawcze i osobistego zaangażowania. Nierzadko katecheta jest mediatorem między kolegami i łagodzi zaistniałe konflikty. Niektóre z nich sięgają swymi korzeniami do środowiska domowego i pożycia sąsiedzkiego. Czasami może to mieć również powiązanie ze słabą frekwencją na niedzielnej Mszy św. oraz w innych praktykach religijnych³⁴.

Kontakt interpersonalny katechety z uczniami, to swoistego rodzaju jego wrodzony talent. Nie każdy nauczyciel go posiada, również nie wszyscy duszpasterze mogą się nim poszczycić. Bliskość z katechetą zachęca uczniów do przychodzenia na lekcje religii. Podobnie jest z frekwencją na niedzielnej Mszy św., choć mogą tu być pewne różnice środowiskowe. Dialog z młodymi nie zależy od cech zewnętrznych katechety. Ważna w tym jest jego osobowość i czas poświęcany młodym ludziom. Uczniowie wyczuwają to zjawisko dość łatwo i dlatego garną się do katechety lub od niego stronią, mówią o sobie lub się zamykają. Nie łatwo więc być katechetą w szkole. Konieczne jest, by misji katechetycznej towarzyszyło powołanie i pozytywne, gorliwe współdziałanie człowieka z Bożą łaską³⁵.

---

³³ TENZE. *Samowychowanie chrześcijańskie jako realizacja świętości życia*. W: *W kręgu chrześcijańskiego orędzia moralnego*. Red. M. Biskup. Wrocław 2000 s. 541.

³⁴ T. SKIBIŃSKI. *Postulaty młodzieży w zakresie dążenia do likwidacji konfliktów z rodzicami*. W: *W kręgu katolickiej pedagogiki*. Red. E. Mitek. Wrocław 2003 s. 251.

³⁵ E. MITEK. *Cele katechezy szkolnej*. „Adsum” 10(1992) s. 8.

Nawiązywanie kontaktu z uczniami ma duże znaczenie duszpasterskie. Pomaga to katechecie w lepszym poznawaniu młodych. Pragnie on zgłębić potrzeby religijne katechizowanych i odpowiednio przekazywać im stosowne prawdy katechizmowe. Niejednokrotnie kieruje się własną intuicją, by wszystkich ogarnąć swą troską i przybliżyć do nich Boże Objawienie. Niebagatelne znaczenie ma również osobiste doświadczenie³⁶.

Szukanie kontaktu interpersonalnego z uczniami jest ważnym elementem w pracy katechetycznej. Przy okazji nauczający poznaje swoje możliwości, odkrywa własne braki metodyczne, a nawet wady charakteru. Mając w pracy pewne osiągnięcia, spozstrzega też posiadanie talentu niezbędnego w katechizacji szkolnej. Harmonizuje to z miłością bliźniego i pasją nauczania. Talent jest sprzymierzeńcem mądrych rad wychowawczych, na które uczniowie czekają po zakończeniu rozmów z katechetą. Najczęściej dotyczą one życia religijnego w młodym wieku i chrześcijańskiej moralności, która jest podważana w laickich mass mediach. Niestety, uczniowie zbyt mało interesują się prasą katolicką, która jest dostępna w kościołach parafialnych. Często omawia się w niej niebezpieczne tendencje w życiu młodych ludzi³⁷.

Kontakt duszpasterski katechety z uczniami musi być wzmacniany osobistym świadectwem wiary i moralności. Niebagatelną rolę odgrywa posiadane wykształcenie i życiowe doświadczenie. Katecheta nieustannie musi nie tylko indywidualnie się douczać, ale również brać udział w różnych konferencjach i zjazdach duszpastersko-katechetycznych. Wszystko to służy lepszemu poznaniu problematyki wychowawczej młodego pokolenia. Uszlachetnia też jego talent nauczycielski i duszpasterską gorliwość, co jest niezbędne w szkolnej pracy katechetycznej i umacnianiu autorytetu.

3. Posiadanie autorytetu w szkolnym środowisku.

Katecheta udając się do pracy w szkole ma świadomość, że czekają go zajęcia nie tylko nauczycielskie, ale również duszpasterskie. Musi zatem dobrze się przygotowywać merytorycznie i dydaktycznie. Potrzebny jest mu do tego wymagany czas i właściwe pomoce katechetyczne. Sama wola bycia dobrym katechetą, pozytywne nastawienie do uczniów i nauczycieli, dobry stan zdrowia i naturalne

---

³⁶ P. DUKSA. *Metody dyskusyjne podczas katechez i spotkań parafialnych*. „Katecheta” 42:1998 nr 5 s. 6.

uzdolnienia, jeszcze nie budują jego autorytetu w środowisku szkolnym. Ważna jest tu osobista wiara i świadectwo życia moralnego³⁸.

Praca szkolna katechety ma charakter rozwojowy. Wyraża się to w pełnej aktywności poznawania uczniów, poszukiwaniu właściwych metod nauczania, permanentnym przygotowywaniu się i postępowaniu zgodnie z regulaminem szkolnym. Mając właściwy autorytet katecheta może liczyć na pozytywny stosunek uczniów do jego osoby, a także życzliwość nauczycieli. Niezależnie od powyższego, musi godzić się na okresowe weryfikacje. Stąd bez oporu przyjmuje wizytacje swoich przełożonych i rozmawia z rodzicami³⁹. Dobre wyniki są uzależnione od osobistej jego wiedzy teologiczno-pedagogicznej, a także praktyki katechetyczno-pastoralnej.

Z wychowawczym autorytetem katechety wiąże się jego osobista wiarygodność. Uczniowie, zwłaszcza starsi, pragną być pewni, że przekazywana wiedza na lekcjach harmonizuje z jego osobistym życiem. Są to wymagania również Kościoła, który kładzie akcent na to, by istniała zgodność w jego życiu pomiędzy głoszonym słowem a praktyką na co dzień. Ta harmonia zachęca młodych do okazywania katechecie pełnego zaufania. On przez to umacnia swój autorytet. Jego nauczanie i prezentowany styl życia powinny być czytelne również dla nauczycieli i rodziców⁴⁰.

Autorytet katechety jest ściśle związany z jego pracą w szkole i wymaganiami stawianymi uczniom. Kierując się rozumną miłością, okazuje każdemu uczniowi należyty szacunek. Ocenia nie tylko jego wiedzę katechetyczną, ale również osobiste życie religijne. Obiektywność przy stawianiu stopni jest potwierdzeniem poczucia sprawiedliwości. Potrafi prowadzić uczniów do Boga, kształtować ich sumienia i uwrażliwiać na potrzeby bliźnich. Jest to praca niezmiernie ważna, ponieważ uczniowie tak często spotykają się z egoizmem i obojętnością w sferze życia społecznego. Marzeniem katechety jest, aby każdy dostrzegał słabszych i bardziej potrzebujących od siebie.

Nie zdobywa się zaufania u młodych bez osobistej otwartości. Pomaga w tym wychodzenie z własnego egoizmu i patrzenie na innych altruistycznie. Istotne jest rozumienie sensu własnego życia i budowanie wspólnego dobra – w szkole, rodzinie i parafii. Katecheta nie

---

³⁷ E. MITEK. *Niebezpieczne tendencje w życiu młodzieży*. „Adsum” 3(1998) s. 28.

³⁸ E. ALBERICH. *Katecheza dzisiaj*. Warszawa 2003 s. 182.

³⁹ J. CHARYTAŃSKI. *W kręgu zadań i treści katechezy*. Kraków 1992 s. 17.

⁴⁰ S. KUNOWSKI. *Wartości w procesie wychowania*. Kraków 2003 s. 18.

jest obojętny na potrzeby środowiska szkolnego, zwłaszcza w zakresie życia religijno-moralnego. Dla wszystkich wyprasza Boga błogosławieństwo i wierzy Jezusowi, który powiedział: „Ja jestem z wami” (Mt 28, 20). To go umacnia w codziennej pracy.

Autorytet katechety wyrasta z jego osobistej pracy w szkole. Jego osiągnięcia łatwo są zauważalne przez uczniów, nauczycieli i rodziców. Poprzez katechezy kształtuje charakter młodych, uczy sposobów wyzbywania się grzechów i podaje drogi zdobywania cnót. Pełni rolę wartościowego pedagoga i dobrze przygotowanego katechety⁴¹. Dlatego też osiąga sukcesy wychowawcze i duszpasterskie. Nie są one jednakowe w każdej klasie, bo to zależy w dużym stopniu od wieku i rozwoju uczniów, a także współpracy z katechetą.

Uczniowie chętnie rozmawiają z katechetą, który cieszy się wysokim autorytetem w całej szkole, również wśród nauczycieli i rodziców. Jest dla nich duchowym wsparciem w trudnych sytuacjach życiowych. Chętnie przed nim się zwierżają i dzielą się swoimi troskami. Pojawiający się życzliwy dialog dowodzi, że katecheta nie jest dla nich obcym człowiekiem. Dla niektórych uczniów jest jakby ojcem duchowym poświęcającym swój czas dla wszystkich, do których przychodzi i spotyka się w szkole. On wpływa na umacnianie ich wiary i dodaje otuchy do pracy nad sobą⁴².

Katecheta spotyka się również z krytyką niektórych osób ze środowiska szkolnego, którzy uważają, że większą korzyść dla życia odnoszą uczniowie z przedmiotów czysto szkolnych, gdyż one przygotowują do nadchodzących studiów i zawodu. Pomijają jednak kwestię życia religijnego i wartość płynącą z chrześcijańskiej moralności. Osoby te niekorzystnie ustosunkowują uczniów do szkolnego katechety. Jeśli uczniowie przychodzą na lekcje religii, to zbyt słabo angażują się. Mają przekonanie, że katecheta mimo wszystko życzliwie ich traktuje, podobnie jak innych uczniów⁴³.

W klasach starszych autorytet katechety nieco spada. Sytuacja ta poniekąd spowodowana jest okresem dorastania młodzieży, gdyż uczniowie ci w naturalny sposób przeżywają kryzys światopoglądowo-moralny. Patrzą na życie poprzez pryzmat własnych doznań i z

---

⁴¹ E. MITEK, *Pedagogika i katecheza*. W: *Wokół katechezy posoborowej*. Red. R. Chałupniak [i in.]. Opole 2004 s. 313.

⁴² J. TARNOWSKI, *Człowiek – dialog – wychowanie*. „Znak” 43:1991 nr 9 s. 69.

⁴³ H. SCHLOGEL, *Przekazywanie wiary a przekazywanie wartości*. „Communio” 12:1992 nr 3 s. 81.

dużą dozą krytyki wszystkiego, co ich otacza. Krytycznie odnoszą się także do tego, co katecheta podaje na lekcjach religii. Mają szereg zastrzeżeń, choć nie posiadają argumentów aby je uzasadnić. Tutaj katecheta musi okazywać dużo cierpliwości i wyrozumienia, ponieważ wie, że ta młodzieńcza burza kiedyś przeminie i pojawi się następna faza rozwoju bardziej zrównowazona⁴⁴.

Uczniowie nie aprobują autorytetu wymuszonego przez szkolną administrację. Postawa autorytatywna jest z trudem przez nich akceptowana. Uczniowie z reguły szanują tylko tego, który posiada naturalny autorytet i poważanie ze względu na przykładowe życie. Katecheta ocenia uczniów i wydaje o nich opinie w oparciu o posiadany z nimi kontakt. Z powyższego powodu może liczyć na ich szacunek. Nierzadko solidaryzują się z nim nauczyciele i rodzice⁴⁵.

Katecheta pracuje na swój autorytet przez cały rok szkolny. Jest to zadanie trudne i długotrwałe. Wymaga pełnego zaangażowania w przyjętej pracy i jasnej decyzji w różnych sytuacjach szkolno-duszpasterskich. Od pozytywnych cech jego osobowości jest uzależniona siła działania i moc autorytetu wychowawczego na terenie szkoły. Wyraża się to w zdolności i chęci dawania siebie dla dobra młodego pokolenia. Razem z młodymi katecheta przeżywa różne problemy w ciągu roku szkolnego. Są chwile radosne, a niekiedy smutne. Kocha każdego, kto tylko spełnia wolę Bożą i szanuje bliźnich⁴⁶.

Podczas lekcji religii katecheta korzysta z różnych pomocy. Nie zaniża to jego autorytetu i może swobodnie omawiać dany temat. Przy okazji zachęca ich do praktyk religijnych. Czyni to w sposób klarowny dla uczniów. Przekonuje, że pomiędzy wiedzą naukową a wiarą katolicką nie ma sprzeczności, ani wzajemnego wykluczania się. Kto zna prawdę o człowieku i świecie, nie może wykluczać istnienia Boga⁴⁷.

Katechetę z autorytetem cechuje chęć wysłuchania każdego, kto tylko do niego się zwraca. Potrafi zatrzymać się w swoim toku myślenia i wczuć się w sytuację rozmówcy. Katecheta słuchając wynurzeń ucznia, doznaje osobistej satysfakcji i szuka w głębi swej duszy słów właściwej odpowiedzi. Ponieważ pragnie dobra swoich uczniów, nie pozostaje obojętny na ich szlachetne odruchy. Pragnie być podobny do swoich idoli⁴⁸.

⁴⁴ A. SZWAJCOK. *Katechetyczne zamyślenia*. „Katecheta” 43:1999 nr 11 s. 54.

⁴⁵ M. WOLICKI. *Wychowanie do wartości*. Wrocław 1999 s. 18.

⁴⁶ W. CHUDY. *Wartości chrześcijańskie dziś*. „Niedziela” 36:1993 nr 3 s. 1.

⁴⁷ E. MITEK. *Pedagogika dla teologów*. Wrocław 2002 s. 120.

⁴⁸ SOB CZYK. *Wychowanie do dialogu*. s. 3.

Znamienny jest tu przykład Jezusa. Kiedy przyprowadzono do Niego dzieci, żeby je pobłogosławił, mówił: „Dopuszczcie dzieci i nie zabraniajcie im przyjść do mnie; do takich bowiem należy królestwo niebieskie” (Mt 19, 13-14). Miłość pedagogiczna i zatroskanie duszpasterskie katechety wyraża się w bezinteresowności i wyrozumieniu. Czynią go osobą godną szacunku. Łatwo wpisuje się w pamięć uczniów nie tylko podczas wakacji, ale znacznie dłużej. Autorytet katechety wyraża się w miłości do wszystkich uczniów. Dobrych umacnia w postanowieniach, a słabych podnosi na duchu⁴⁹.

Katecheta nie może skrywać na dnie swego serca miłości do uczniów, lecz powinien ją ujawniać na lekcjach i przerwach między zajęciami. Z tym wiąże się rozumienie młodych i wysłuchiwanie ich potrzeb. Bezpośredniość i życzliwość dla całego środowiska szkolnego, to atrybuty jego autorytetu. Kontakt z klasą i całą szkołą ułatwia mu prowadzenie lekcji. Taka postawa katechety jest powszechnie akceptowana. Czyni go wartościowym wychowawcą i dobrym duszpasterzem młodego pokolenia.

Katecheta z autorytetem nie lekceważy żadnej sprawy ucznia. Choćby ona wypływała z młodzieńczej słabości, nie przekreśla u niego chęci bycia lepszym. Dlatego może na lekcjach inicjować pracę samowychowawczą oraz zachęcać do lepszego uczenia się i poprawnej frekwencji. Jest otwarty dla swoich uczniów, prowadzi dialog i dla nich rezerwuje swój szkolny czas. Katechetę, który spełnia oczekiwania młodych, katechizowani darzą zaufaniem. Pragną, ażeby na lekcjach był naturalnym człowiekiem i odpowiedzialnym za to, co przekazuje i czego naucza. Katecheta natomiast wie, że na katechezie ma podawać Słowo Boże, a nie własne opinie. Natomiast lekcje powinien prowadzić z pasją wzorowego nauczyciela i doświadczonego duszpasterza⁵⁰.

Autorytet szkolnego katechety na ogół pojawia się w osnowie spraw pozornie zwyczajnych i prostych. Potem umacnia się w kontekście prowadzonych lekcji i postawy religijno-moralnej. Trwałość jego autorytetu jest zależna od wielu szkolnych sytuacji i duszpasterskiego zatroskania o uczniów i nauczycieli. Katecheta musi polubić swoją pracę i poświęcać jej swój czas, ze wszystkimi się kontaktować i coraz lepiej poznawać szkolne środowisko.

---

⁴⁹ E. MITEK. *Oczekiwania i nadzieje katechety*. „Adsum” 1-3(1993) s. 9.

⁵⁰ L. DYCZEWSKI. *Udział starszego pokolenia w procesie wychowania dzieci i młodzieży*. Warszawa 1993 s. 98.

Zakończenie

Katecheta chcąc posiadać właściwe poważanie w szkole, musi odpowiadać pewnym warunkom stawianym przez władze szkolne i kościelne. Do podstawowych należy umiłowanie tego rodzaju pracy. Nie każdy nauczyciel mógłby być katechetą, gdyż tu nie wystarczy czysta wiedza katechetyczna, ale jest potrzebne zaangażowanie duszpasterskie. Z tym wiąże się chęć i łatwość nawiązywania kontaktu z uczniami, a także gronem pedagogicznym danej szkoły. Jest to zadanie trudne w dobie współczesnej laicyzacji środowisk dziecięco-młodzieżowych. Jednak, jeśli katecheta posiada wymagany autorytet, jego praca w szkole staje się z każdym dniem coraz łatwiejsza i przynosi duszpasterskie korzyści.

Katecheza szkolna nie polega wyłącznie na teoretycznym przekazywaniu prawd religijnych i uczeniu zasad chrześcijańskiej moralności. W jej skład wchodzi różne elementy, a szczególnie biblijno-moralne i liturgiczno-pastoralne. Jest w niej miejsce na wykład i dialog, śpiew religijny i słuchanie sakralnej muzyki. Do najcenniejszych zadań katechety zalicza prowadzenie uczniów, często i nauczycieli, na spotkanie z Jezusem w Słowie Objawionym i modlitwie oraz sakramentach świętych.

Nie wszystkie katechezy prowadzone w szkole mają podobną strukturę. Zależy to od wielu czynników, szczególnie dyrekcji i katechety, wyposażenia dydaktycznego i sal szkolnych, frekwencji uczniów i zachowania na lekcjach, współpracy z nauczycielami i rodzicami. Żaden katecheta nie może marzyć o idealnych warunkach pracy w szkole. W każdej sytuacji musi się dostosować do istniejących układów personalnych i niezależnych warunków bytowych. Tam ma szukać swoich uczniów, głosić im słowo Boże, umacniać wiarę i pomagać w stawianiu się lepszym człowiekiem. Katecheta jest pomostem pomiędzy szkołą i parafią, buduje Kościół domowy i przyczynia się do wzrostu wspólnoty eklezjalnej o wymiarach powszechnych.

**DIE BEDINGUNGEN DES SCHULKATECHESEERFOLGES
IM SCHULISCHEN MILIEU****Z u s a m m e n f a s s u n g**

Die Katechese ist ein der Unterrichtsfächer, die von den Schülern besucht werden. Sie wird von entsprechender Person unterrichtet. Diese verfügt über erforderliche Ausbildung und kanonische Mission. Unterricht in Religion kann von Geistigen und Laien erteilt werden. Die Arbeit der Religionslehrer an den Schulen verläuft meistens reibungslos. Die Schulleitung und die – Lehrer schenken den Katecheten ausreichend Vertrauen. Auch die Schüler sehen sie gerne in ihren Klassen. Der pädagogische und seelsorgerische Erfolg der Katechese rührt nicht nur aus der Tatsache her dass die beiden Gruppen in der Schule anwesend sind. Dabei müssen noch genügend Bedingungen erfüllt werden, die aus der Arbeitsorganisation an Schulen erfolgen. In den unteren Stufen unterrichten oft die Ordensschwestern oder Religionslehrerinnen, in den höheren Stufen überwiegend die katholischen Geistigen (Priester). Als Grundvoraussetzung des Erfolgs der Katechese in den Schulen gilt die Liebe zur jungen Generation. Der Katechet soll seinen Schülern pädagogische Liebe schenken. Alle sind nach gleichen Prinzipien zu behandeln. Er darf keinen Unterschied zwischen den Mädchen und den Jungs, zwischen den Gesunden und den Kranken, zwischen den Strebsamen und den Nachlässigen machen. Der Katechet soll um deren Glaube und sittliche Haltung Sorge tragen. Das Wesentliche in der Katechese ist das geschichte Treten in die interpersonalen Kontakte. Die erlaubt, einerseits, sich gegenseitig besser kennen zu lernen, andererseits, lehrt es die Kunst des Zuhörens und trägt dazu bei, gemeinsam Probleme zu lösen. Dabei ist auch der Dialog mit den Schullehrern sehr wichtig. Der Religionslehrer ist für alle im gewissen Sinne ein Seelenfürsorger. Im Religionsunterricht ist die Autorität notwendig. Sie wird nicht nur dank den Charaktervorzügen, aber durch eigene Arbeit, den Glauben und vorbildliches Leben gewonnen. Der Katechet muss offen für die Belange der Schüler und der Lehrer sein, auch geduldig und einsichtig. Er darf die Fragen und Nöte der Schüler nicht ignorieren. Er sollte deren Erwartungen erfüllen und im Kontakt mit deren Eltern verbleiben.